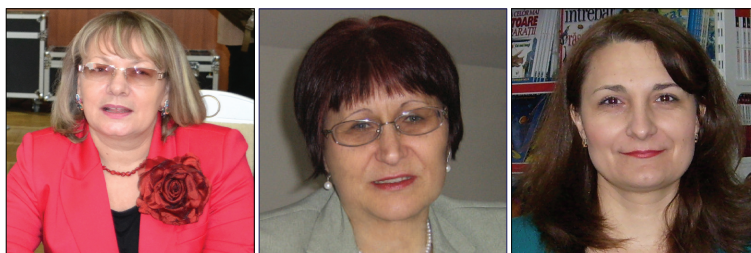

În slujba valorificării bibliotecii și profesiei: Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării la 70 de ani de la fondare

Vera OSOIANU,
Ludmila CORGHENCI,
Angela DRĂGĂNEL
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Articolul e un prilej de consemnare a 70 de ani de la fondarea Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, care reflectă câteva aspecte din activitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, orientate pentru consolidarea și dezvoltarea profesională – activitatea de cercetare și formare profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci. Este reliefată activitatea Bibliotecii Naționale ca centru biblioteconomic național.

Cuvinte-cheie: librarianship center; methodological assistance; research in the library; continuous training of specialists.

Abstract: The article, written on occasion of the 70th anniversary of the Research and Development Directorate in the Library and Information Sciences, reflects some aspects of activity of the National Library of the Republic of Moldova, guided towards consolidation and professional development, research activity and continuous professional education of library staff. The activity of the National Library as the national center for library study is underlined.

Keywords: librarianship center; methodological assistance; research in the library; continuous training of specialists.

Anniversarea de 70 de ani de la fondarea și activitatea neîntreruptă a secției Dezvoltare în Biblioteconomie, în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, demonstrează faptul că echipa instituției, la diverse etape de dezvoltare, a înțeles valoarea activității metodologice și importanța pentru consolidarea relațiilor cu bibliotecile de toate tipurile și ascensiunea pe spirală a domeniului biblioteconomie și știința informării.

Ulterior în cadrul Bibliotecii Naționale au fost deschise și alte structuri cu orienta-

re biblioteconomică care luate în ansamblu constituie Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Știința Informării de azi.

Legea cu privire la biblioteci, aprobată de Parlamentul R. Moldova în anul 2017, care a intrat în vigoare cu începere de la 2 februarie 2019, demonstrează o dată în plus implicațiile și rolul Bibliotecii Naționale de centru biblioteconomic național, care „exercită funcția de coordonare și corelare în domeniul cercetării și dezvoltării bibliologiei, biblioteconomiei și științelor

¹ Articolul este prilejuit de consemnarea a 70 de ani de funcționare a Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării. Tema va constitui subiectul altor articolele.

informării”. O altă responsabilitate statutară a Bibliotecii Naționale, consfințită în lege, este colectarea, sintetizarea și valorificarea datelor statistice prezentate de centrele biblioteconomice. Datele statistice, de rând cu cele calitative, au un aport aparte în dezvoltarea bibliotecii și a profesiei, dar, mai ales, în măsurarea impactului asupra comunităților și a membrilor comunității (5).

Ca centru biblioteconomic național, Biblioteca Națională a Republicii Moldova are un impact considerabil în asigurarea coordonării metodologice a activității și în formarea profesională continuă a personalului de specialitate. Aceste permanențe ale politicii metodologice, promovată de bibliotecă își au sorginea în recomandările UNESCO privind bibliotecile naționale, conform cărora în țările mici cu rețele de biblioteci și biblioteci slab dezvoltate acestea au un rol esențial în coordonarea activității, împrumutul interbibliotecar, formarea profesională continuă, statistica de bibliotecă, asistența de specialitate pe toată dimensiunea domeniului etc.

Documentul, care sumează foarte elocvent toate responsabilitățile cu tentă metodologică este *Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova*, aprobat de Ministerul Culturii în anul 2016. Tot aici sunt distribuite clar și responsabilitățile centrelor biblioteconomice naționale, departamentale și teritoriale.

Toate documentele în vigoare, care reglementează diverse aspecte ale activității metodologice în cadrul BNRM constituie temelia *Profilului de activitate metodologică*, document perceput ca o foaie de parcurs de colaboratorii Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științele Informării.

Profilul de activitate metodologică a BNRM, elaborat în conformitate cu prevederile *Regulamentului privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova* expune

responsabilitățile Bibliotecii Naționale de centru biblioteconomic național, orientate spre consolidarea capacităților Sistemului Național de Biblioteci. Responsabilitățile au fost grupate în 10 direcții distincte de activitate, respectiv:

- Elaborarea și promovarea politicilor/strategiilor biblioteconomice;
- Elaborarea cadrului legal și de reglementare a organizării și funcționării bibliotecilor;
- Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie;
- Formarea profesională continuă a bibliotecarilor;
- Servicii și produse intelectuale pentru biblioteci și bibliotecari (de informare și documentare, consultative, editoriale, organizaționale);
- Stimularea / dezvoltarea parteneriatului biblioteconomic între biblioteci și alte structuri;
- Asistența de specialitate pe diferite componente ale organizării, funcționării și modernizării bibliotecilor;
- Activități Know How (inclusiv schimb de idei și informații, diseminarea experienței avansate);
- Avocatura biblioteconomică;
- Sistemul de statistică bibliotecară.

Actualmente activității științifice a BNRM îi sunt caracteristice următoarele direcții:

- Coordonarea activității de cercetare și dezvoltare în biblioteconomie în cadrul Sistemului Național de Biblioteci, elementele destinate fiind centrele biblioteconomice și bibliotecile publice;
- Elaborarea de strategii, programe cumulative de perspectivă privind activitatea de cercetare și dezvoltare în cadrul SNB;
- Studii / analize privind direcțiile principale de dezvoltare și problemele privind activitatea bibliotecilor publice din republică;
- Studiarea situației actuale, a evoluției și tendințelor de dezvoltare ale sistemelor și rețelelor moderne de biblioteci din străinătate, sintetizând și promovând experiențele

reprezentative;

- Contribuții la efectuarea unor studii și cercetări fundamentale în biblioteconomie, la nivelul SNB (istoria cărții, scrisului și a tiparului, istoria bibliotecilor, sociologia cărții și a lecturii, studii sociopsihologice în vederea optimizării procesului de dirijare a bibliotecilor, lucrări de sociometrie bibliotecară, marketingul biblioteconomic etc.);

- Organizarea activităților științifice, practice și de promovare/prezentare;

- Dezvoltarea și asigurarea accesului la bazele de date de profil (de ex., repozitoriul biblioteconomic) (7).

În continuare ne vom axa pe două dintre aspectele menționate mai sus: activitatea de cercetare și organizarea și sprijinirea formării profesionale continue a personalului de specialitate din biblioteci.

Analiza activității de cercetare a BNRM (care va fi prezentată explicit în monografia aniversară, în proces de editare) ne permite să conchidem, că astăzi devine din ce în ce mai evident că actuala înțelegere a relației dintre „știința biblioteconomică” și „profesia de bibliotecar” se schimbă. Cercetarea devine o componentă indispensabilă și integrată a profesiei de bibliotecar, iar practicienii din biblioteci devin participanți deplin în procesul de creare a unor noi cunoștințe științifice în biblioteconomie (10).

În data de 11 martie 2005, Comisia Europeană a adoptat Carta Europeană a Cercetătorului și *Codul de Conduită* privind Recrutarea Cercetătorilor. Aceste două documente reprezintă elemente-cheie ale politicii Uniunii Europene ce vizează creșterea atractivității profesiei de cercetător, privită ca o componentă esențială a strategiei de stimulare a dezvoltării economice și a ratei de angajare a forței de muncă înalt calificate la nivel european și definesc următoarele principii de bază:

- Libertatea de a cerceta;
- Respectarea principiilor etice;
- Responsabilitate profesională (neduplicarea efortului, respectarea dreptului la proprietate intelectuală, delegare respon-

sabilă);

- Atitudine profesională față de finanțator și/sau angajator;

- Responsabilitate față de finanțator, angajator și cu caracter moral față de societate;

- Aplicarea bunei practici în cercetare;

- Obligativitatea diseminării și exploatarea rezultatelor cercetării;

- Necesitatea informării publicului;

- Relații corecte între supervisor și tânărul cercetător;

- Importanța dezvoltării profesionale.

Luând la bază politicile europene, urmează să le implementăm pe plan național. Este necesar să fie argumentată funcția de cercetare a bibliotecii și recunoscută valoarea cercetătorului în bibliotecă, înființarea unei inițiative pentru cercetare în biblioteconomie și știința informării, și comunicarea cercetătorilor, pentru a susține atât cercetarea cât și dezvoltarea direcțiilor prioritare de cercetare în domeniul biblioteconomic pentru diferite nivele de biblioteci, elaborarea unui program de cercetare prin colaborare și cooperare între bibliotecile din țară (6, p. 31)

Cercetarea în biblioteci trebuie integrată unei gândiri strategice, organizată, condusă, finanțată, exploatată și regenerată permanent (9, p. 28).

Referitor la subiectul – rolul și importanța Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului de specialitate din biblioteci - o semnificație deosebită au două perioade cronologice: anii 2001-2006 și anul 2017- prezent.

În primul caz este vorba despre Proiectul internațional „Școala de Biblioteconomie din Moldova”, în desfășurarea căruia pe parcursul anilor 2001-2006 BNRM a avut un rol deosebit. Evenimentul biblioteconomic al anului 2001 – inaugurarea Școlii de Biblioteconomie din Moldova – s-a produs la 29 iunie 2001 (4). Ideea privind acest proiect a aparținut directorului general al BNRM, Alexe Rău. Până la urmă – Școala de Biblioteconomie din Moldova (ȘBM)

poate fi considerată un produs al eforturilor conjugate ale Fundației Soros-Moldova, Bibliotecii Naționale, Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, Catedrei Biblioteconomie și Asistență Informațională din cadrul USM (3).

O nouă etapă privind implicarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în dezvoltarea competențelor profesionale a personalului de specialitate din biblioteci începe cu anul 2017, când a fost instituit Centrul (Secția) de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (CFPC BNRM) (2). CFPC are misiunea de a organiza formarea profesională continuă pentru personalul de specialitate din biblioteci în context non-formal, a coordona și a sprijini metodologic nivelul structurilor similare din țară în conformitate cu cerințele legale în vigoare, precum și cele de dezvoltare a bibliotecii moderne.

Viziunea C(S)FPC: a fi o structură vizibilă în instituție și comunitate, asigurând dezvoltarea profesională, mereu actualizată conform cerințelor din ce în ce mai dinamice. C(S)FPC urmărește să-și consolideze calitatea de structură compatibilă cu nevoile de educație permanentă, realizată prin oferte, programe, activități educaționale concrete

Valori ale C(S)FPC: deschidere pentru și acceptarea formării pe parcursul întregii vieți; bibliotecarul învață pentru sine, dar mai ales pentru utilizator; sentimentul de apartenență profesiei; valoarea comunității profesionale; toleranță și respect; colaborare; implicare; responsabilitate.

Activitățile de formare, desfășurate în cadrul CFPC sunt adresate organizațiilor și instituțiilor, interesate pentru a argumenta nivelul de cunoștințe și deprinderi al angajaților prin programe de formare continuă (biblioteci publice teritoriale, alte categorii de biblioteci din cadrul SNB, BNRM, altele decât bibliotecile etc.); formatorilor din cadrul centrelor de formare

continuă a bibliotecarilor de nivel național și regional; personalului de specialitate din biblioteci interesat să urmeze programe de formare profesională continuă; persoanelor din instituțiile adiacente activității bibliotecare (edituri, arhive etc.).

Activitățile din cadrul CFPC țin de:

- Analiza necesităților de dezvoltare a competențelor profesionale ale personalului de specialitate (de la BNRM și din cadrul SNB - elaborare chestionare, interviuri; diseminarea acestora și monitorizarea recepționării informației; sinteze și analize);

- Elaborarea ofertei educaționale a BNRM (trimestrial), fundamentată pe analiza necesităților;

- Elaborarea și diseminarea ofertei educaționale integrate a centrelor de formare naționale și regionale (trimestrial);

- Asigurarea funcționării Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (activități educaționale, organizaționale);

- Elaborarea suportului documentar pentru activitățile de formare continuă (e-portofolii cu texte prezentări, exerciții individuale și lucru în grup, planul angajamentelor etc.);

- Monitorizarea planurilor angajamentelor formabililor;

- Asigurarea prezenței on-line a CFPC (pagina Facebook <https://www.facebook.com/cfc.bnrm/>, grup public pe Facebook Traineri Novateca: <https://www.facebook.com/groups/trainerinovateca/?fref=ts>, plasarea informațiilor și a conținuturilor educaționale pe blogul Bibliotecilor publice din RM și pe slideshare.net, pagina WEB BNRM <http://www.bnrm.md/index.php/acces-dedicat/bibliotecarilor/formarea-profesionala-continua>.

Linia modernizării activității bibliotecilor, implementării tehnologiilor emergente va constitui și pe viitor constanta activității metodologice.

Referințe bibliografice:

1. CARTA Europeană a Cercetătorului. Principii generale și condiții de bază constituind Codul de conduită. [Citat 17 iunie 2019]. Disponibil: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:B08RceE5uQMJ:www.research.gov.ro/uploads/imported/1192174474Carta%2520Europeana%2520a%2520Cercetatorului.doc+&cd=5&hl=ro&ct=clnk&gl=md>
2. CORGHENCI, Ludmila. Centrul de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării sau Pentru a dubla eficiența și competitivitatea – dublează, susține ritmul de învățare. In: Biblioteca Națională a Republicii Moldova – meridianul zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016). Chișinău, 2017, pp. 112-115. ISBN 978-9975-110-86-0.
3. CORGHENCI, Ludmila. Școala de Biblioteconomie din Moldova în anul 2005: sinteze, reflecții. In: Buletin. Școala de Biblioteconomie din Moldova. 2006, nr.1/2, pp.5-13. ISSN 1857-0259.
4. LEGE cu privire la bibliotecă: nr. 160 din 20.07.2017. In: Monitorul oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 301/315, pp. 141-147 ; [Citat 5 iunie 2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/371219/>
5. OSOIANU, Vera. Activitatea de cercetare și dezvoltare în Republica Moldova. [online]. [Accesat pe 27 februarie 2019]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/VasilicaVictoria/activitatea-de-cercetare-i-dezvoltare-n-republica-moldova>
6. Profilul de activitate metodologică al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Aprob. în cadrul ședinței Consiliului Științific din 24.08.2016 [Citat 5 iunie 2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Biblioteconomia-Moldovei-2015-2017-v1.pdf>
7. REGULAMENT privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci. Aprob. prin ordinul nr. 2 din 13.01.2016 al ministrului Culturii. [Citat 5 iunie 2019]. Disponibil: http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulament_activitatea_metodologica_SNB_aprobat_MC.pdf
8. STOICA, Ion. Numai cercetarea contează. In: STOICA, Ion. Numai cercetarea salvează. Constanța: Ex Ponto, 2013. pp18-37. ISBN 978-606-5982406
9. ВАРГФАНОВА, Галина. Научно-исследовательская работа в библиотечно-информационной отрасли США [online]. [Accesat pe 26 februarie 2019]. Disponibil: <https://www.disserscat.com/content/nauchno-issledovatelskaya-rabota-v-bibliotechno-informatsionnoi-otrasli-ssha> .